

POWERKIDS

– INDSATSBESKRIVELSE

UNGDOMMENS RØDE KORS • AARHUS KOMMUNE

INTRODUKTION

BAGGRUND OG FORMÅL

Baggrund

I denne indsatsbeskrivelse beskrives indhold i og resultater af ét af i alt otte projekter under 'Puljen til fremme af samarbejder mellem kommuner og frivillige organisationer'. Med finansloven for 2014 blev der afsat 280 mio. kr. til det samlede initiativ 'Tidlig Indsats – Livslang Effekt', som skal sikre en tidlig og målrettet indsats til børn og unge, der er udsatte eller i risiko for at blive det. 'Tidlig Indsats – Livslang Effekt' indeholder en række delinitiativer, herunder 'Puljen til fremme af samarbejder mellem kommuner og frivillige organisationer'.

Formålet med puljen har været:

- ➔ At styrke samarbejdet mellem kommuner og frivillige organisationer om forebyggende indsatser til børn og unge fra familier med sociale problemer, som enten er udsatte eller i risiko for at blive det.
- ➔ At skabe dokumenteret viden om resultaterne af indsatserne og at bidrage til, at de forebyggende indsatser, som viser sig virkningsfulde, forankres i kommunerne.
- ➔ At udvide og kvalificere kommunernes forebyggende tilbudsvifte og øge kendskabet til de frivillige indsatser i lokalområderne.

Powerkids er et af de projekter, som har fået tildelt midler under puljen med det formål at etablere en forebyggende indsats målrettet børn og unge.

Som led i projektet 'Resultatopsamling og processtøtte i forbindelse med puljen til fremme af samarbejder mellem kommuner og frivillige organisationer' er der arbejdet med at udvikle, modne og beskrive de indsatser, kommuner og frivillige organisationer i samarbejde har tilbudt børn og unge.

Formål med indsatsbeskrivelsen

Formålet med denne indsatsbeskrivelse er at beskrive målgruppe, metode, implementering, virkninger og økonomi for indsatsen i Powerkids. Indsatsbeskrivelsen kan inspirere kommuner og NGO'er, som ønsker at samarbejde om en indsats til børn, som er udsatte eller i risiko for at blive det.

Boks 1: Fakta om indsatsen

Titel: Powerkids

Aktiviteter: Gruppesamtaler og gruppeaktiviteter.

Målgruppe: Børn og unge i alderen 9-13 år, som har svært ved at håndtere forældres skilsmisse.

Samarbejdspartnere: Ungdommens Røde Kors i Aarhus og Sundhedsplejen Nord i Aarhus Kommune.

NGO'en karakter: Ungdommens Røde Kors er en landsdækkende frivillig organisation, som arbejder for, at ingen børn og unge skal være udenfor. Ungdommens Røde Kors' sekretariat i Aarhus består af enkelte lønnede medarbejdere, herunder en projektleder, men derudover er organisationens aktiviteter frivilligt drevet.

NGO'ens rolle: I Powerkids rekrutterer Ungdommens Røde Kors frivillige til at varetage gruppesamtaler i samarbejde med sundhedsplejersker fra Aarhus Kommune. Desuden varetager Ungdommens Røde Kors frivillige aktiviteter for børn og unge i indsatsen.

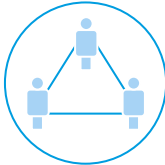

Kommunens rolle: Sundhedsplejen Nord i Aarhus Kommune, rekrutterer børn og unge til Powerkids og er hovedansvarlige i de gruppesamtaler, som indsatsen består af. Sundhedsplejen Nord har desuden udviklet konceptet bag gruppesamtalerne og uddanner som led i indsatsen nye sundhedsplejersker og frivillige i konceptet.

LÆSEVEJLEDNING

INDSATSBEKRIVELSENS STRUKTUR

Indsatsbeskrivelsen er struktureret ud fra fem vidensdimensioner: Målgruppe, metode, implementering, virkninger og økonomi. Indsatsbeskrivelsen består således af fem dele, som uddybes nedenfor.

Figur 1: Læsevejledning

Dele i indsatsbeskrivelsen:	Giver viden om...:
 <p>Del 1 Målgruppen for indsatsen</p>	✓ Beskrivelse af målgruppen 5
	✓ Inklusions- og eksklusionskriterier 6
 <p>Del 2 Indsatsens metode</p>	✓ Indsatsens grundlag 8
	✓ Indsatsens arbejdsgang 9
	✓ Indsatsens forandringsteori 11
 <p>Del 3 Implementering af indsatsen</p>	✓ Organisering af indsatsen 16
	✓ Roller og ansvar 16
	✓ Vidensdeling 17
 <p>Del 4 Indsatsens virkninger</p>	✓ Karakteristik af børn og unge i indsatsen 19
	✓ Virkende mekanismer i indsatsen 20
	✓ Resultater for børn og unge i indsatsen 20
 <p>Del 5 Økonomi</p>	✓ Implementerings- og driftsomkostninger 26

DEL 1

MÅLGRUPPEN FOR INDSATSEN

I denne del af indsatsbeskrivelsen præsenteres målgruppen for indsatsen, herunder hvilke inklusions- og eksklusionskriterier der afgrænser målgruppen.

Beskrivelse af målgruppen

Fællesnævneren for de deltagende børn og unge i Powerkids er, at de som udgangspunkt kommer fra skilsmisefamilier. Målgruppen er børn og unge i alderen 9-13 år og består både af drenge og piger.

Hovedudfordringen for målgruppen er at håndtere det afsavn og de følelser, som er knyttet til, at deres familie er blevet delt. Det kan for eksempel være en udfordring for målgruppen, at der er mange nye børn og voksne i deres liv, fordi deres forældre har fundet nye partnere. Det betyder, at børnene og de unge skal tilpasse sig meget og i mindre grad lytter til egne behov. Det kan også være en udfordring i målgruppen at tale om deres følelser knyttet til skilsmissen, fordi børnene og de unge beskytter deres forældre og er bange for at gøre dem kede af det. Afledt heraf har dele af målgruppen en del fravær i skolen, hos nogle – særligt drenge – kan det medføre konfliktadfærd, nogle har søvnproblemer eller koncentrationsproblemer, og målgruppen beskrives bredt som følsomme børn, der har brug for et pusterum. Nogle børn er særligt hårdt ramt af deres forældres skilsmisse, fordi skilsmissen er præget af en høj grad af konflikt, hvor børnene bliver involveret i forældrenes intriger.

Børn og unge er ikke en del af målgruppen, hvis de har så store sociale problemer, at indsatsen ikke kan gavne dem. Det er for eksempel børn og unge, som udviser tegn, der kræver behandling. I disse tilfælde henvises børnene til andre indsatser. Børn og unge er heller ikke i målgruppen, hvis de ikke kan indgå i et gruppeforløb med andre børn og unge pga. stærk antisocial adfærd. Endelig er ressourcestærke børn og unge ikke i målgruppen, alene fordi deres forældre er blevet skilt. Børn og unge er således kun en del af målgruppen, hvis skilsmissen forårsager tegn på mistro, søvnproblemer, skolefravær eller lignende.

Powerkids har som udgangspunkt til formål at afhjælpe tidlige tegn på mistro hos børn og unge, så de ikke vokser sig til problemer, der kan skade børnene og de unges udvikling. Medarbejdere og frivillige peger dog på, at enkelte børn i indsatsen har haft udfordringer af mere alvorlig karakter, fx en forælder med et misbrug. Hvis børn og unge modtager foranstaltninger i kommunalt regi, peger medarbejdere i indsatsen på, at Powerkids alene anvendes som et supplement. Det afgørende er da, om et barn eller en unge kan indgå i gruppen på en god måde, hvor både barnet eller den unge selv og gruppen profiterer af det.

Inklusions- og eksklusionskriterier

Nedenstående figur viser inklusions- og eksklusionskriterier, som er guidende retningslinjer for, om børn og unge er i målgruppen for indsatsen. Der kan imidlertid være gråzoner, og unges deltagelse i indsatsen vil altid bero på en grundig faglig vurdering.

Figur 2: Inklusions- og eksklusionskriterier

Inklusionskriterier

Målgruppen for Powerkids er børn og unge ...

- ... i alderen 9-13 år
- ... hvis forældre er skilt
- ... der for eksempel oplever ensomhed, tristhed og lavt selvværd
- ... hvor der er tidlige bekymringer grundet tegn på mistrivsel, for eksempel i skolen.

Eksklusionskriterier

Børn og unge er ikke i målgruppen, hvis ...

- ... de har problemer, som kræver behandling, for eksempel hjælp fra en psykolog e.l.
- ... de ikke kan indgå i gruppeforløb med andre børn og unge pga. for eksempel anti-social eller voldelig adfærd
- ... de er ressourcestærke børn og unge, som ikke har, eller kun har begrænsede problemer, knyttet til forældrenes skilsmisse.

DEL 2

INDSATSENS METODE

I denne del af indsatsbeskrivelsen præsenteres indsatsens metode – dvs. indsatsens grundlag, arbejdsgang og forandringsteori.

Indsatsens grundlag

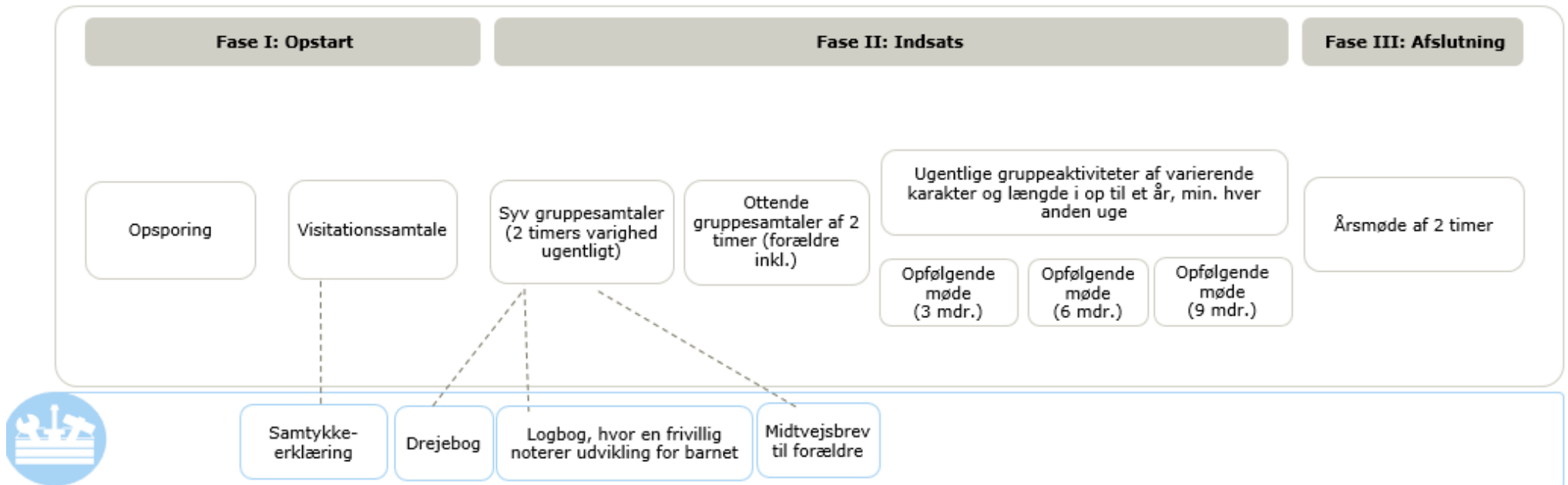
Gruppesamtaler i Powerkids er bygget op på baggrund af Sundhedsplejen Nords tidligere projekt 'Pusterummet', som var målrettet skilsmisseramte børn i 5.-6. klasse. Erfaringer fra dette projekt viste, at børn og unge har stor gavn af gruppesamtaler til at håndtere udfordringer knyttet til forældres skilsmisse. I Powerkids afholdes gruppesamtaler derfor med afsæt i den drejebog, der er udviklet til projekt 'Pusterummet'.

I udviklingen af indsatsen er der hentet inspiration i bogen *Børne- og ungegrupper – veje til mestring i teori og praksis* af Ingelise Nordenhof og Gunnar Eide. Her sættes fokus på, hvordan professionelle gennem arbejdet med grupper kan støtte udsatte børn og unge i at finde veje til mestring, når livet er svært. Fokus er på et narrativt perspektiv, hvor børns og unges fortællinger er det centrale i udveksling af erfaringer mellem børnene og de unge. Det er også en central tilgang, at gruppesamtaler om alvorlige emner bør veksles med leg og kreative aktiviteter, der gør det nemmere at tale om de udfordringer og problemer, børnene og de unge har, fordi børn og unge også får gode oplevelser sammen.

Indsatsens arbejdsgang

Nedenstående figur viser en visualisering af indsatsens arbejdsgang og enkelte aktiviteter, som viser børn og unges vej gennem indsatsen. Centrale aktører i indsatsen er sundhedsplejersker og frivillige, som udfører indsatsen til målgruppen. Derudover spiller sundhedsplejersker, men også lærere og andet kommunalt frontpersonale en rolle i at opspore børn til indsatsen. Rammerne for indsatsen implementering beskrives yderligere i del 3.

Figur 3: Indsatsens arbejdsgang

Fase I: Opstart

Fase I består af to trin: Opspring og visitationssamtale.

Opspring

Børn og unge bliver opsporet til indsatsen gennem sundhedsplejen, som kan identificere børn i skilsmissefamilier, hvis de har to adresser.

Desuden er der gjort opmærksom på indsatsen i forskellige kommunale institutioner, herunder opslag på skolernes intranet, som skaber opmærksomhed på indsatsen hos forældre til målgruppen eller hos det kommunale frontpersonale, så som lærere, der kan etablere den første kontakt mellem Powerkids og en familie.

Visitationssamtale

Efter den indledende kontakt afholdes der en visitationssamtale med barn eller ung og forældre samt en gruppeledende sundhedsplejerske. Her vurderer man, hvorvidt barnet eller den unge er i målgruppen for indsatsen. Her afdækkes, hvordan børns og unges mistrivsel kommer til udtryk, samt om barnet eller den unge har problemer af en karakter, som kræver en længerevarende og mere intensiv indsats, end den indsats, som tilbydes i Powerkids. Det afdækkes også, om barnet eller den unge er i stand til at indgå i gruppeforløb, og ikke har en meget udadreagerende adfærd. Visitationssamtalen bruges derved til, at en sundhedsplejerske kan vurdere, om der er et match mellem et barn eller en ungs behov for støtte og karakteren af den indsats, som tilbydes i Powerkids.

Visitationssamtalen bruges også til, at den gruppeledende sundhedsplejerske informerer forældre og barnet eller den unge om forløbet i indsatsen. Her afklarer man forventninger til, hvad en samtalegruppe er, samt hvilke regler der gælder, og forældrene får forklaret, at de ikke skal overvælde deres barn/ung med spørgsmål om forløbet i gruppen. Man holder visitationssamtalen dér, hvor gruppeforløbet skal foregå, så barnet eller den unge kan vises rundt og allerede fra start ved, hvad han eller hun kommer til.

Fase II – Indsats

Fase II udgøres af to trin: et gruppesamtaleforløb samt efterfølgende frivillige aktiviteter eller opfølgende møder i samtalegruppen.

Gruppesamtaler

Formålet med gruppesamtalerne er at lade barnet eller den unge møde andre i samme situation som sig selv, de kan spejle sig i. I gruppesamtalerne får barnet eller den unge mulighed for at tale om det, som er svært, og får redskaber til at håndtere det. Det er sundhedsplejersker, som afholder og leder gruppesamtaler i samarbejde med frivillige, som fører logbog over børnene og de unges udvikling undervejs. Gruppesamtalerne veksler mellem samtaler om det, der udfordrer børnene, og små pauser fra det alvorlige med aktiviteter, som de frivillige står i spidsen for. Hver gruppe består af 5-7 børn. Børn deltager i otte gruppesamtaler, som er fordelt over otte uger. Hver session varer som udgangspunkt to timer. Der er mødepligt til alle samtaler. I gruppesamtalerne anvendes en række aktiviteter, hvis indhold der kan læses mere om i drejebogen for indsatsen. Ved den ottende og sidste samtale er forældrene deltagende og får indblik i, hvad deres børn har arbejdet med.

Boks 2: Redskaber – fase I

Redskaber, der anvendes i fase I:

- *Pjecer og opslag* i forbindelse med opspring af børn i målgruppen.
- *Samtykkeerklæring*, som indgår i visitationssamtalen forud for barnets deltagelse i et forløb.

Boks 3: Redskaber – fase II

Redskaber, der anvendes i fase II:

- Drejebog, der beskriver fokus og aktiviteter for de enkelte gruppesamtaler.
- Midtvejsbrev til forældre. Dette anvendes til at orientere forældrene om, hvordan det går med gruppesamtalerne
- Logbog, hvor en frivillig noterer udviklingen for barnet.

Midtvejs involveres forældrene også i, hvordan det går med gruppesamtalerne i et forældrebreve. Gruppesamtaler afholdes på skoler eller i fælleslokaler i lokale boligområder.

Børn og unge i målgruppen er som udgangspunkt børn og unge, der har tidlige tegn på mistrivsel som følge af forældres skilsmisse. Der er dog få eksempler på, at børn og unge har andre og tungere udfordringer. Opdages det undervejs i et forløb, at børn og unge har problemer af større tyngde, er de frivilliges underretningspligt imidlertid fremhævet i samarbejdsaftalen mellem Ungdommens Røde Kors og Sundhedsplejen Nord. Sundhedsplejersker har som fagpersoner desuden en særlig forpligtigelse til at underrette kommunen om eventuelle bekymringer for et barn eller en ung. Da sundhedsplejersker er en del af den indsats, som børn og unge modtager, står de frivillige aldrig alene med en sådan vurdering under gruppeforløbet og har let adgang til at vidensdele om det enkelte barn.

Boks 4: Citat

"I vores gruppe er der én, som vi er gået videre med, fordi han fortalte, at hans far havde taget fat i ham, og det var blevet voldelig."

Frivillig

Gruppeaktiviteter og/eller opfølgende møder i samtalegruppen

Gruppesamtaler følges op på forskellig vis. Oprindeligt var det tænkt, at et samtaleforløb skulle følges op af et år med aktiviteter i frivilligt regi. Grundet, at en stor del af målgruppen har vist sig ikke at mangle sociale relationer og netværk, men har et aktivt fritidsliv, er indsatsen imidlertid blevet tilpasset. Nogle samtalegrupper forsætter derfor i et forløb med frivillige aktiviteter, mens andre ikke gør. I stedet laver man som opfølgning på samtaleforløbet opfølgingsmøder efter tre, seks og ni måneder, hvor børnene samles i samtalegruppen igen for at samle op på, hvordan det går og for at fastholde det, de har lært.

For de børn og unge, som også fortsætter i frivillige aktiviteter, ledes gruppen af den frivillige, som også har deltaget i gruppesamtalerne. Formålet med gruppeaktiviteterne er, at børn og unge skaber og opretholder det positive netværk, som de har fået gennem gruppesamtalerne. Børn og unge, som har deltaget i den samme samtalegruppe, laver forskellige aktiviteter sammen. I nogle grupper mødes man en gang om ugen, andre mødes sjældnere - men minimum hver 2. uge. Det er de frivillige i samarbejde med børnegruppen, som planlægger, hvad de har lyst til. Det kan for eksempel være at tegne, gå en tur, bowle etc. Nogle grupper bruger at tage meget ud og på udflugter, andre grupper har valgt at lave aktiviteter på et fast sted. Hvis frivillige under forløbet med gruppeaktiviteter bliver bekymrede for et barn eller en ungs trivsel, og i tvivl om, hvorvidt der bør laves en underretning, kan de kontakte projektlederen i Ungdommens Røde Kors eller sundhedsplejerskerne, som kan støtte dem heri.

Fase IV: Afslutning

Indsatsforløbet rundes af med et årsmøde.

Årsmøde

De gruppeledende sundhedsplejersker indkalder børn og unge til et årsmøde et år efter, at deres gruppesamtaler er afsluttet. Det giver gruppelederen mulighed for at mødes med børnene en sidste gang for at høre, hvad der er sket siden sidst, hvad der har været hjælpsomt at have lært, og hvordan børnene har haft gavn af det år, der er gået. Årsmødet varer to timer.

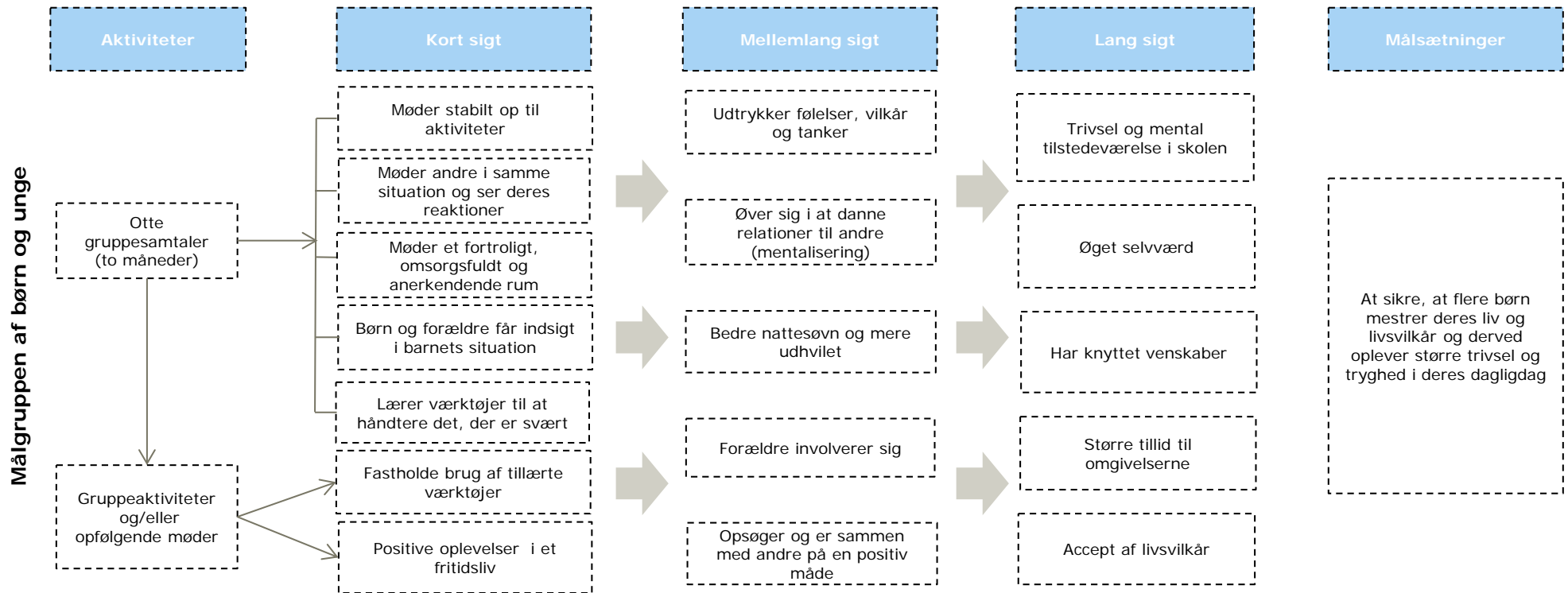
Indsatsens forandringsteori

I dette afsnit præsenteres indsatsens forandringsteori, som kobler målsætninger, resultater og aktiviteter i indsatsen. En forandringsteori er en beskrivelse af, hvad man ønsker at opnå for målgruppen (resultater og effekter), hvordan (indsatser) og hvorfor (målsætninger).

Visuel illustration af forandringsteori

I figur 3 nedenfor ses en visuel illustration af forandringsteorien for indsatsen. I de enkelte afsnit nedenfor er forandringsteorien udfoldet yderligere.

Figur 4: Indsatsens forandringsteori

Målsætning

De overordnede målsætninger for projektet er at sikre, at flere børn mestrer deres liv og livsvilkår og derved oplever større trivsel og tryghed i deres dagligdag.

Målsætningerne skal nås via de resultater, som forandringsteorien tilsiger på kort-, mellemlangt- og langt sigt.

Resultater på kort sigt

Figur 4 viser, hvilke resultater der på kort sigt forventes skabt for børn og unge, som er en del af Powerkids. Det er målet på kort sigt, at børn og unge skal møde stabilt op til aktiviteter i gruppen. Derfor understreges det også for børnene og de unge, at de skal deltage i samtlige aktiviteter og ikke være fraværende 2-3 gange ud af de otte samtalegange. Antagelsen er, at stabilt fremmøde vil hjælpe deltagerne til at knytte relationer med hinanden.

På kort sigt skal deltagerne også opleve, at de ved gruppesamtalerne møder et fortroligt, omsorgsfulgt og anerkendende rum. Det antages at være en forudsætning for, at børn og unge har lyst til selv at tale og deltage aktivt i gruppen gennem fortællinger om egne følelser, tanker og vilkår.

Det er også et mål med indsatsen på kort sigt, at børnene og de unge får mulighed for at møde andre, der er i samme situation som dem selv, som de kan spejle sig i. At børnene kan spejle sig i hinandens oplevelser og bevidne og give respons på hinandens historier er en forudsætning for, at de kan føle sig forstået samt selv kommer til at forstå de følelser og tanker, de har, og de vilkår de lever under.

Indsatsen arbejder også hen imod, at de deltagende børn som umiddelbar respons på gruppesamtalerne får viden om og indsigt i, hvordan de kan håndtere det, der er svært. Det er for eksempel værktøjer, der støtter dem i at åbne op overfor deres forældre, værktøjer til at indgå i sociale relationer med andre eller lignende. Man øver blandt andet disse mestningsstrategier ved at give deltagerne mindre 'hjemmeopgaver' og udfordringer, som de skal løse. Efterfølgende tjekker gruppelederne op på, hvordan det er gået, og italesætter det sammen med de andre børn og unge i gruppen, så de sammen bliver bevidste om, hvad der lykkedes.

Når børnene deltager i opfølgende samtaler efter forløbet med gruppesamtaler, er et tilsigtet resultat heraf på kort sigt, at de fastholder at bruge de værktøjer, som de har tillært i det indledende gruppeforløb. For børn og unge, som deltager i frivillige aktiviteter, er det målet på kort sigt, at de får positive oplevelser i et fritidsliv.

Endelig er det en del af indsatsen at inddrage forældre forud for gruppesamtalerne samt ved den afsluttende gruppesamtale. På kort sigt skal det give forældrene viden om deres barns situation og behov.

Resultater på mellemlangt sigt

På mellemlangt sigt skal indsatsen resultere i, at børn og unge bliver i stand til at udtrykke deres følelser, vilkår og tanker. Mange af børnene har problemer med grundlæggende at identificere og forstå deres egne følelser og livsvilkår og skal lære dette, før de kan begynde at forstå deres egne udfordringer. At blive i stand til at sætte ord på egne følelser, vilkår og tanker er et led i at kunne forstå, hvordan de påvirker egen adfærd.

Evnen til mentalisering (det at kunne forstå, hvordan mentale tilstande påvirker egen og andres adfærd) er også en forudsætning for, at børnene bliver opmærksomme på andres mentale tilstande og følelser. Det er dermed også en forudsætning for, at de kan indgå i vedvarende og meningsfulde relationer og venskaber med andre.

Gennem gruppen øver børn og unge sig på at indgå i relationer til andre børn og til de voksne. Når de øver sig, er det medvirkende til, og en vigtig forudsætning for, at de på lang sigt knytter venskaber med andre. I indsatsen er der fokus på at møde børn og unge med anerkendelse og samtidig forme dem i den tilgang, de selv møder andre mennesker med. Indsatsen virker derfor modellerende, fordi børnene lærer at overtage den anerkendende og positive tilgang til andre, som de mødes med af gruppelederne.

For at have overskud til at knytte venskaber er det også en forudsætning, at deltagerne får en bedre nattesøvn. Bedre nattesøvn giver overskud til mange ting i løbet af dagen. Det påvirker også børnenes humør og overskud til at deltage i faglige og sociale aktiviteter i skolen – og giver dermed bedre skolegang. At børn og forældre får taget hul på de udfordringer, barnet eller den unge oplever i relation til en skilsmisse, er en forudsætning for, at målgruppen får større ro og bedre nattesøvn.

Med henblik på at understøtte børnenes trivsel, skolegang og selvværd skal indsatsen på mellem-lang sigt også understøtte, at forældrene involverer sig i forhold til at forbedre deres børns situation. Indsatsen virker derfor igennem en ansvarliggørelse af forældrene med henblik på at sikre, at også de understøtter, at børnene får de bedst mulige rammer.

Resultater på langt sigt

Et af de langsigtede resultater, som projektet ønsker at opnå for de børn og unge, der deltager i Powerkids, er bedre trivsel og mental tilstedeværelse i skolen. Dette med henblik på at bedre kvaliteten af børnenes skolegang. Et skoleliv præget af trivsel er en vigtig beskyttelsesfaktor for alle børn og unge, og det er derfor vigtigt at forhindre, at børn og unge har en dårlig skolegang og herigennem støtte dem i deres generelle livsmestring.

Et andet ønsket resultat af indsatsen er øget selvværd blandt de deltagende børn, så de får troen på sig selv og i højere grad selv tager hånd om de udfordringer, de møder i dagligdagen. Det skal være med til at understøtte målsætningen om, at børn og unge kan mestre deres vilkår.

Som led i at skabe større mestring af livsvilkår blandt de deltagende børn og unge, er det også målet på lang sigt, at børnene kommer til at acceptere deres livsvilkår, så de derved kan handle mere konstruktivt på det.

Derudover er det målet på lang sigt at understøtte, at børn og unge får større tillid til omgivelserne, så de beder andre om hjælp, hvis de har brug for det.

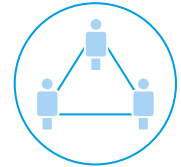
Endelig er venskaber og netværk centralt, og dette er et sidste langsigtet resultat, som man søger at skabe for de deltagende børn og unge. At de knytter venskaber er en beskyttelsesfaktor i forhold til at understøtte målgruppens trivsel.

DEL 3

IMPLEMENTERING AF INDSATSEN

DEL 3

IMPLEMENTERING AF INDSATSEN

I dette afsnit beskrives rammerne for implementering af indsatsen, herunder hvordan indsatsen er organiseret, og hvordan rolle- og ansvarsfordelingen mellem kommune og NGO er fastlagt. Det beskrives endvidere, hvilke kompetencer det kræves for at implementere indsatsen, samt hvilken vidensdeling der understøtter udmøntningen af indsatsen.

Organisering af indsatsen

Powerkids er etableret som et samarbejde mellem Ungdommens Røde Kors i Aarhus og Sundhedsplejen Nord i Aarhus Kommune. Samarbejdet om en indsats til børn og unge er ledet gennem en styregruppe bestående af en repræsentant for ledelsen i sundhedsplejen, projektlederen i Ungdommens Røde Kors, to repræsentanter for de udførende sundhedsplejersker samt en repræsentant for Boligforeningen Aarhus Omegn. Styregruppen mødes hvert halve år for at følge op på mål og fremdrift i det fælles projekt. Styregruppen sætter også de overordnede fælles rammer og mål for indsatsen. Styregruppemøder bruges desuden til at sætte fokus på eventuelle barrierer i det fælles projekt. For eksempel har det undervejs været vanskeligt at koordinere rekruttering af frivillige med rekruttering af børn og unge til indsatsen. De tværgående møder i styregruppen bidrager derfor til at belyse fælles udfordringer i projektet fra alle samarbejdspartners perspektiv.

En mere hyppig koordinering i samarbejdet sker desuden gennem løbende dialog mellem lederen for sundhedsplejen og projektlederen fra Ungdommens Røde Kors, som udveksler erfaringer fra udførende sundhedsplejersker og frivillige om den daglige drift af indsatsen.

Rolle og ansvar

I forbindelse med projektet er der indgået en formel samarbejdsaftale mellem Sundhedsplejen Nord og Ungdommens Røde Kors, hvor partners rolle- og ansvarsfordeling i indsatsen er beskrevet. Ansvars- og rollefordelingen mellem Ungdommens Røde Kors og sundhedsplejen er på det udførende niveau sådan, at sundhedsplejen spiller den centrale rolle i opsporing og rekruttering af børn og unge til indsatsen. Det er også gruppeledende sundhedsplejersker, der foretager en visitationssamtale med børn og unge i målgruppen. Når et indsatsforløb med otte gruppesamtaler igangsættes, ledes det af sundhedsplejersker, som også varetager opfølgende gruppemøder med børn og unge. Desuden står sundhedsplejen for at opkvalificere nye sundhedsplejersker og frivillige i indsatsens koncept løbende.

Ungdommens Røde Kors har den økonomiske projektledelse og er desuden ansvarlige for at rekruttere frivillige, der kan deltage i gruppesamtaleforløb, hvor de supplerer en gruppeledende sundhedsplejerske. Ungdommens Røde Kors er også ansvarlig for at afholde og arrangere frivillige aktiviteter for børn og unge, som opfølgning på et gruppesamtaleforløb. Erfaringer fra projektet viser, at det er vigtigt, at nå en enig om de frivilliges rolle i indsatsen fra start, så de frivilliges forventninger til inddragelse matcher den rolle de får i samspillet med sundhedsplejerskerne.

Boligforeningen Aarhus Omegn har i et hvis omfang bidraget til indsatsen ved at lægge lokaler til gruppesamtalerne og opspore børn i målgruppen i deres lokalområde.

For at understøtte rekruttering af børn og unge til indsatsen, er der desuden lavet pjecer og opslag i forskellige kommunale institutioner, herunder opslag på skolernes intranet. Det bidrager til at skabe opmærksomhed om indsatsen hos målgruppen og deres forældre eller hos kommunalt frontpersonale, som er i kontakt med børn og unge, der kan drage nytte af indsatsen.

Vidensdeling

For at udmønte et samarbejde på en effektiv måde er vidensdeling centralt mellem samarbejdspartnerne i projektet. Særligt styregruppen og den løbende dialog mellem ledere fra sundhedsplejen og fra Ungdommens Røde Kors har været fora for vidensdeling mellem partnerne i projektet. I samarbejdet har frivillige og sundhedsplejersker desuden arbejdet tæt sammen om indsatsens gruppesamtaler, hvilket har givet en uformel adgang til vidensdeling mellem de udførende i projektet løbende.

Kompetencer

I projektet er der udviklet et uddannelsesforløb, som afholdes af sundhedsplejen med det formål at klæde frivillige og nye sundhedsplejersker på til at indgå i samtaleforløbene. Her får nye frivillige og sundhedsplejersker kendskab til drejebogen for indsatsen og indsatsens metoder. Dette forløber over to dages undervisning kombineret med sideløbende oplæring.

Halvdelen af de frivillige, som har indgået i gruppesamtaler, har modtaget et sådan uddannelsesforløb. De resterende frivillige er oplært i indsatsen ved sidemandsoplæring. Det er erfaringen fra projektet, at det kan være vanskeligt at koordinere den løbende tilgang af frivillige til samtalegrupper med et samlet kompetenceudviklingsforløb. Derfor har sidemandsoplæring af de frivillige fået en større vægt.

Der er ikke egentlig supervision for sundhedsplejersker og frivillige som led i gruppeforløbet, men der er mulighed for ad hoc-vejledning og sparring, som varetages af de ledende sundhedsplejersker i indsatsen. Det tætte samarbejde mellem frivillige og sundhedsplejersker i samtalegrupperne sikrer desuden mulighed for løbende vidensdeling og sparring for de frivillige, både om de enkelte børn, men også i metoden.

Frivillige i indsatsen er godkendte af Ungdommens Røde Kors. De frivilliges faglige og uddannelsesmæssige baggrund er ikke afgørende. Det er derimod lysten og evnen til at arbejde med og være nærværende over for børn og unge, som er afgørende. Flere frivillige er imidlertid under relevante uddannelser som for eksempel psykolog og pædagog. De frivillige skal i udgangspunktet forpligte sig til at være frivillige i hele det år, indsatsen forløber, for at sikre kontinuitet. Det er erfaringen fra projektet, at de frivillige bidrager med en anden type af kompetencer til indsatsen end sundhedsplejerskerne, og at de derfor kan supplere hinanden.

Boks 5: Citat

“De frivillige byder ind med egne erfaringer... De er gode rollemodeller, og så er de unge. De er derfor i højere grad på bølgelængde med børnene.”

“Der er én, som var virkelig god til at lege. Så bliver der løsnet op”

Gruppeledende sundhedsplejersker

Der er indhentet børneattester på alle de frivillige i projektet.

DEL 4

INDSATSENS VIRKNINGER

DEL 4

INDSATSENS VIRKNINGER

I denne del af indsatsbeskrivelsen præsenteres indsatsens virkninger over for børn og unge i målgruppen. Først præsenteres en karakteristik af de børn og unge, som har deltaget i indsatsen. Efterfølgende beskrives de virkningsfulde mekanismer i indsatsen. Afslutningsvis præsenteres resultaterne ift. børnene og de unges udvikling.

Boks 6: Data indsamlet på børn og unge i projektet

Baggrundsmålinger

Når børn og unge opstarter en indsats laves en baggrundsmåling. Den belyser børn og unges individuelle karakteristika, primære vanskeligheder, barnets ressourcer og familiære baggrund.

Før-, efter- og opfølgende målinger

Når børn og unge opstarter og afslutter et forløb i indsatsen, vurderes deres psykisk trivsel, relationel trivsel, sociale kompetencer og trivsel i skolen. Der foretages endvidere en måling seks måneder efter, børnene og de unge er afsluttet i indsatsen. Disse målinger gør det muligt at vurdere børnene og de unges udvikling i løbet af perioden. Der er imidlertid tale om før og eftermålinger uden en kontrolgruppe, hvorfor resultaterne ikke kan fastslå statistisk effekt. Det bemærkes endvidere, at antallet af respondenter er forholdsvis lavt, samt at der er et stort frafald ift. særligt den opfølgende måling, hvilket gør det usikkert at tolke på resultaterne af den opfølgende måling.

Karakteristik af børn og unge i indsatsen

Blandt de deltagende børn og unge i Powerkids er der foretaget baggrundsmålinger på i alt 33 børn og unge. Disse børn og unge er i gennemsnit 11,1 år. 58 pct. af børnene og de unge er piger og de resterende drenge. Langt hovedparten (ca. 97 pct.) har en dansk baggrund. Blandt 31 af de 33 børn og unge er der tale om børn og unge, som ikke modtager en social foranstaltning på baggrund af en § 50-undersøgelse. Der er 15 pct. (dvs. fem børn og unge), for hvem det er kendt, at de modtager en indsats i skole- eller SFO-regi ved siden af indsatsen i Powerkids. Ingen af børnene og de unge modtager i forvejen en indsats i NGO-regi.

En større andel af børnene og de unge har psykiske eller følelsesmæssige problemer som deres primære vanskelighed (ca. 45 pct.). Der er også ca. en tredjedel, som har brug for støtte til at udvikle modstandskraft i forhold til deres vilkår. Samtidig er der en mindre andel, som har brug for støtte til at udvikle deres sociale kompetencer (24 pct.). Ca. 21 pct. blandt børnene og de unge har brug for støtte til at skabe netværk.

Boks 7: Citat

”Jeg bider mærke i, at der er mange, som ikke har delt deres tanker. Det kommer først frem i gruppen, og selvom de kender i hinanden i forvejen, så ved de ikke nødvendigvis, at de andres forældre også er skilt.”

Frivillig

Virkende mekanismer i indsatsen

En virkende mekanisme skal forstås som det i indsatsen, som aktiverer sammenhængen mellem en given aktivitet i indsatsen og de resultater, som opnås for børn og unge. En virkende mekanisme er altså den respons, som iværksættes hos børn og unge som følge af indsatsen, og som bidrager til at skabe resultater for dem. Viden om de virkende mekanismer, som iværksættes i indsatsen, er afdækket kvalitativt. Der er tale om en analytisk øvelse, hvor de virkende mekanismer er udledt på baggrund af en kvalitativ afdækning af den bagvedliggende hypotese hos de udførende frivillige rådgivere og målgruppen om, hvorfor indsatsen virker.

Indsatsen virker **bearbejdende**, fordi børnene og de unge i Powerkids får aktiveret evnen til at håndtere egne følelser og lærer at arbejde med dem. Børn og unge i indsatsen får mulighed for at udtrykke deres følelser i relation til deres forældres skilsmisse, og indsatsen bliver et fortroligt rum for målgruppen, hvor de får øvelse i at forholde sig til og håndtere deres følelser, og hvor det er legitimt at åbne op.

Boks 8: Citat

”Hun har fået talt om nogle ting, som hun har gået og lukket inde. Hun er bedre til at sætte ord på tingene og snakke om tingene. Når tingene bliver svære, så trækker hun sig, og det har ændret sig i gruppeforløbet.”

Forælder

Indsatsen virker også **socialiserende**, fordi børn og unge, der deltager, oplever at indgå i sociale interaktioner med de andre deltagende børn og unge. Derigennem oplever børnene og de unge at kunne spejle sig i jævnaldrende, der oplever nogle af de samme problemstillinger som dem selv. Det er erfaringen fra indsatsen, at det er gavnligt for målgruppen at kunne spejle sig i andre, som er i samme situation. Det giver børnene en følelse af, at de ikke er forkerte, og at deres tanker og følelser er normale og acceptable.

Indsatsen virker desuden **opkvalificerende**, dvs. at de deltagende børn og unge får ny viden og nye kompetencer som følge af deltagelse i indsatsen. Som en del af indsatsen får børnene redskaber til at håndtere det, de synes er svært. Det får de blandt andet i form af konkrete løsningsforslag og opgaver, som de skal gøre hjemme for at håndtere de ting i hverdagen, som de oplever er vanskelige.

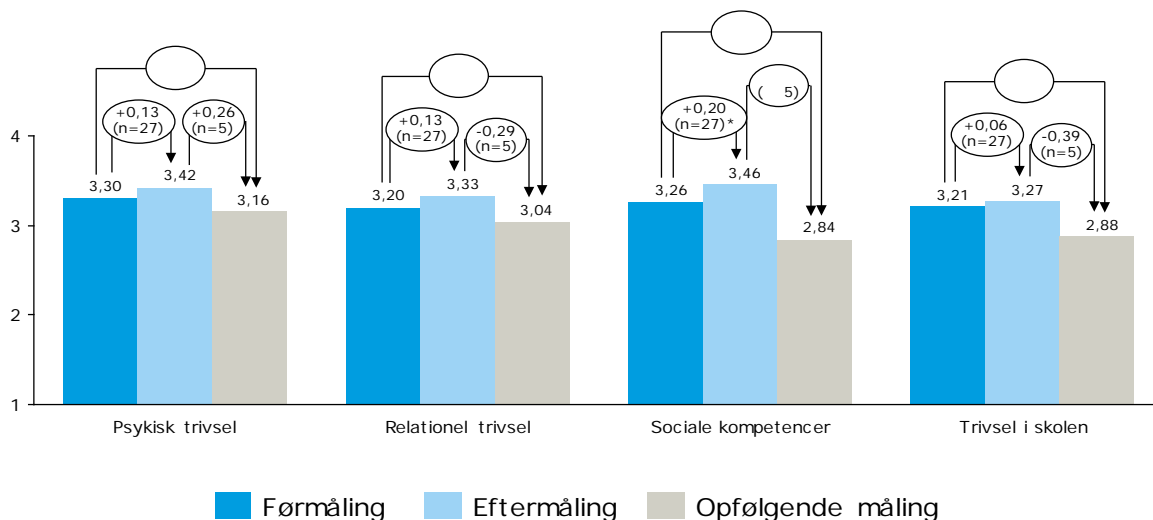
Resultater for børn og unge i indsatsen

Nedenfor præsenteres udviklingen for de børn og unge, som har deltaget i en indsats hos NEFOS.

Det er vigtigt at pointere, at der er tale om før- og eftermålinger uden en kontrolgruppe. Det betyder, at vi ikke kan isolere resultaterne af indsatserne og udelukke, at andre forhold har indvirkning på udviklingen af børnene og de unge. Det bemærkes endvidere, at der er et relativt stort frafald ved den opfølgende måling, som ikke kan udelukkes at være systematisk. Samtidig er det vigtigt, at være opmærksom på, at der er en gruppe af børn og unge, som ikke udvikler sig som følge af den indsats, de deltager i, eller måske oplever en negativ udvikling. Når børn og unge fastholder samme udviklingsniveau, efter indsatsen er afsluttet, som før indsatsen, er det ikke nødvendigvis et udtryk for, at indsatsen ikke virker på målgruppen. Det kan omvendt være et udtryk for, at en negativ udvikling er modvirket, og at indsatsen dermed har virket forebyggende. En decideret negativ udvikling kan også være udtryk for flere ting. Det kan være et udtryk for, at der er dele af målgruppen, som indsatsen ikke virker på. Det kan være børn og unge, hvor det i løbet af indsatsperioden bliver tydeligt, at de har brug for en anden og mere intensiv type indsats. Andre evalueringer af indsatser målrettet udsatte børn og unge tegner desuden et

billede af, at der en gruppe af børn og unge, som kan være svære at hjælpe til en positiv udvikling trods en systematisk og måske længerevarende forebyggende indsats¹.

Figur 5: Børnenes gennemsnitlige udvikling målt på dimensionerne psykisk trivsel, relationel trivsel, sociale kompetencer og trivsel i skolen

Kilde: RMC-survey 2014-2017.

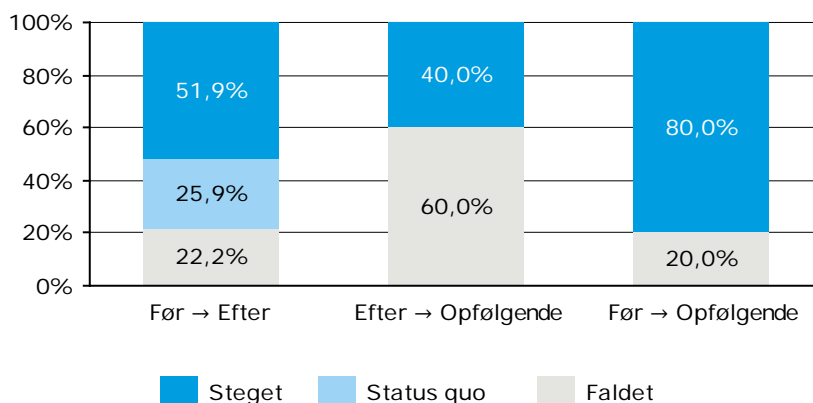
Note: P<0,05=*; P<0,01=**; p<0,001=***

Note: Skalaen fra 1-4 skal tolkes således, at 4 er udtryk for at børnene og de unge ingen udfordringer har ift. den givne dimension, og at 1 er udtryk for, at børnene og de unge har mange udfordringer ift. den givne dimension. En stigning i den gennemsnitlige vurdering er derfor et udtryk for en positiv udvikling.

Psykisk trivsel

I nedenstående figur ses det, at 51,9 pct. af børn og unge i indsatsen forbedrer deres psykiske trivsel fra før- til eftermålingen ved afslutning af indsatsforløbet. Da der kun er fem respondenter ved den opfølgende måling seks måneder efter indsatsens afslutning, kommenteres ikke yderligere på den opfølgende måling.

Figur 6: Procentvis udvikling i psykisk trivsel

Kilde: RMC-survey 2014-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 27, n for efter- og opfølgende måling: 5, n for før- og opfølgende måling: 5.

¹ Heckman & Cunha (2010). Investing in our Young People. Working Paper 16201, National Bureau of Economic Research, Cambridge, July 2010. Pisinger, Hawton & og Tolstrup (2017). Self-Injury and suicide behavior among young people with perceived parental alcohol problems in Denmark: A school-based survey. Mads Uffe Pedersen og Morten Hesse (2012). Effekten af den sociale stofmisbrugsbehandling.

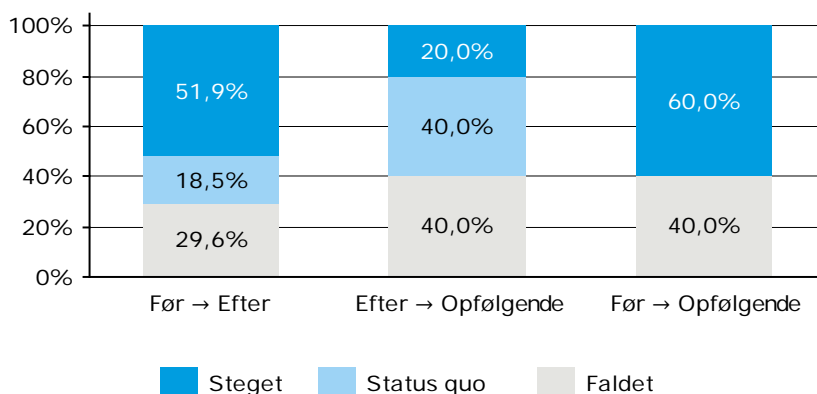
I figur 5 ses den gennemsnitlige udvikling blandt børn og unge i indsatsen. Børnenes og de unges gennemsnitlige psykiske trivsel forbedres i løbet af indsatsen fra 3,3 på en skala fra 1-4 ved før-målingen, til 3,42 ved eftermålingen. Udviklingen i børnene og de unges psykiske trivsel er imidlertid insignifikant. Det kan skyldes et lavt antal respondenter. Udviklingen indikerer dog en mulig positiv udvikling for børn og unges psykiske trivsel som resultat af indsatsen.

25,5 pct. af børnene og de unge har fastholdt status quo i deres psykiske trivsel ved eftermålingen i forhold til førmålingen, mens 22,2 pct. omvendt har oplevet en negativ udvikling og dermed svækket deres psykiske trivsel.

Relationel trivsel

I figur 7 ses det, at 51,9 pct. af børnene og de unge i indsatsen styrker deres relationelle trivsel i løbet af indsatsen.

Figur 7: Procentvis udvikling i relationel trivsel

Kilde: RMC-survey 2014-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 27, n for efter- og opfølgende måling: 5, n for før- og opfølgende måling: 5.

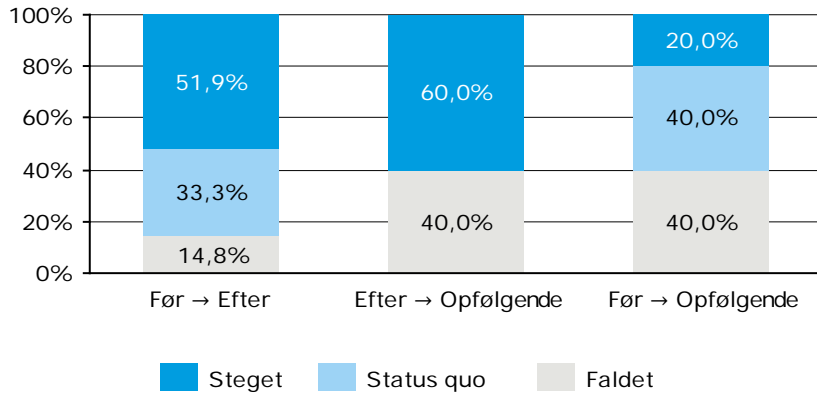
Som illustreret ved figur 5, var den gennemsnitlige relationelle trivsel ved førmålingen blandt børnene og de unge 3,2 på en skala fra 1-4. Denne har udviklet sig positivt igennem indsatsen til 3,33 ved eftermålingen ved slutningen af indsatsen. Udviklingen er imidlertid statistisk insignifikant. Der er derfor kun indikationer på, at indsatsen styrker børnenes relationelle trivsel givet den positive udvikling, der trods manglende signifikans forekommer.

18,5 pct. af børnene i indsatsen udvikler sig ikke fra før- til eftermålingen, mens 29,6 pct. oplever en negativ udvikling.

Sociale kompetencer

I figur 8 ses det, at 51,9 pct. af børn og unge i indsatsen styrker deres sociale kompetencer i løbet af indsatsen.

Figur 8: Procentvis udvikling i sociale kompetencer

Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 27, n for efter- og opfølgende måling: 5, n for før- og opfølgende måling: 5.

Børnenes og de unges gennemsnitlige sociale kompetencer var ved målingen før indsatsen 3,26 på en skala fra 1-4, hvilket ses i figur 5. Deres sociale kompetencer har udviklet sig positivt i løbet af indsatsen til 3,46 ved eftermålingen ved slutningen af indsatsen. Den udvikling er statistisk signifikant, hvilket med stor sandsynlighed indikerer, at indsatsen har en positiv virkning på børnenes og de unges sociale kompetencer.

Boks 9: Citat

”Det er vigtigt, at de har fået et fællesskab. I hans klasse er der kun to, der har skilte forældre, og han har ikke venner, der er skilsmissebørn. Det har han fået med det her.”

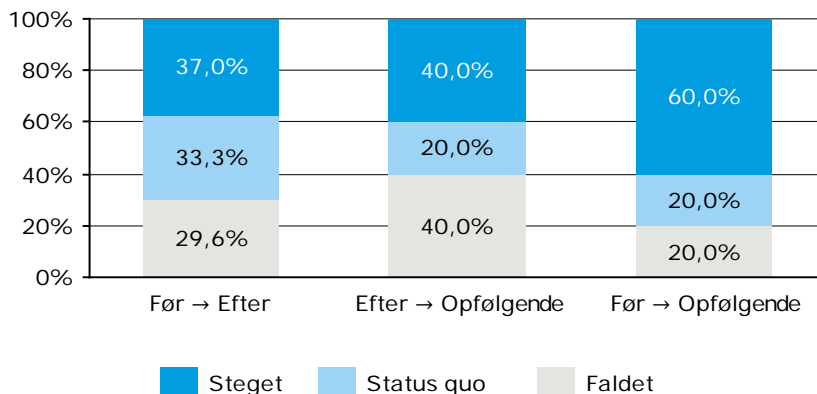
Forælder

Ligesom for de øvrige dimensioner ses det også, at 33,3 pct. af børnene forbliver status quo fra før- til eftermåling, mens 14,8 pct. oplever en negativ udvikling.

Trivsel i skolen

I figur 9 ses det, at 37 pct. af børnene og de unge forbedrer deres trivsel i skolen fra før- til eftermålingen, mens en tredjedel af børnene og de unge forbliver status quo og 29,6 pct. oplever en negativ udvikling.

Figur 9: Procentvis udvikling i trivsel i skolen

Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 27, n for efter- og opfølgende måling: 5, n for før- og opfølgende måling: 5.

I figur 5 ses det, at børn og unges gennemsnitlige trivsel i skolen ved førmålingen er 3,21 på en skala fra 1-4 og udvikler sig positivt til 3,27 ved eftermålingen. Det er altså en ganske lille stigning på 0,06. Da udviklingen ikke er statistisk signifikant, kan det ikke med sikkerhed konkluderes, at indsatsen har en virkning på børn og unges trivsel i skolen.

Opsamling på resultater

Samlet set ses der, at indsatsen har en positiv virkning på børnene og de unges sociale kompetencer. Resultaterne indikerer også, at indsatsen har en positiv virkning på målgruppens psykiske trivsel og relationelle trivsel, men disse resultater er ikke statistisk signifikante. Der foreligger ikke klare indikationer for, at indsatsen har en positiv virkning på børnenes og de unges trivsel i skolen.

DEL 5

ØKONOMI

I denne del af indsatsbeskrivelsen præsenteres et overordnet billede af omkostninger forbundet med implementering og drift af indsatsen til målgruppen af børn og unge. I projektet er der ikke løbende indsamlet data om medarbejdernes, de frivilliges og projektledernes forbrug af tid på den borgerrettede indsatsen og indsatsen rundt om borgeren. Derfor er det billede, der tegnes af omkostninger et umiddelbart skøn og estimeret af, hvad der forventes af være af omkostninger i arbejdet med indsatsen til børnene og de unge. Dette er baseret på baggrund af beskrivelsen af selve indsatsen, herunder længde, antal sessioner m.v. og interviews med projektlederen.

Implementerings- og driftsomkostninger

I omkostningsvurderingen har der været fokus på at beregne, hvad det koster at implementere og drifte indsatsen. I omkostningsvurderingen er omkostningerne opgjort som budgetøkonomiske omkostninger. Dette omfatter de faktiske udgifter for aktørerne, der har været involveret i arbejdet med indsatsen, men ikke afledte velfærdsøkonomiske effekter eller privates forbrug af tid og andre ikke pengemæssige konsekvenser. I læsningen af indsatsens omkostninger er det derfor vigtigt at være opmærksom på, at en egentlig velfærdsøkonomisk analyse ville have værdisat de positive virkninger af indsatsen, herunder også have medtaget værdien af resultater af kvalitativ karakter, som fx øget livskvalitet, tryghed og sociale netværk for børnene og de unge.

I indsatsbeskrivelsen her er det indsatsens bruttoomkostninger, der er beregnet. Det vil sige, at eventuelle besparelser der følger af, at eksisterende indsatser suppleres eller erstattes, ikke er modregnet i omkostningsvurderingen.

I tabellen nedenfor ses omkostninger til implementering og drift af indsatsen. Det er alene omkostninger knyttet til den direkte indsats til børnene og de unge, der er beregnet. Foruden disse omkostninger, vil der være omkostninger i forbindelse med bl.a.:

- Forberedelse af indsatsen, fx tidsforbrug på introdage, oplysningskampagner, rekrutteringsaktiviteter, etablering af organisering og arbejdsgange m.v.
- Uddannelse, fx tidsforbrug på opkvalificeringsaktiviteter, supervision mv.
- Omkostninger til materialer, kørsel mv.

I nærværende omkostningsvurdering er der ikke sat et estimeret på ovenstående aktiviteter, da der ikke er data tilgængeligt for dette. Men det er vigtigt, at være opmærksom på, at der vil være omkostninger forbundet med dette, som led i en implementering og drift af indsatsen. Nedenstående billede af omkostninger vil derfor være underestimeret, da omkostninger ved de "indirekte" borgerrettede omkostninger ikke er medtaget i beregninger. Nedenfor ses et overordnet billede af omkostninger til drift af selve indsatsen, fx individuelle samtaler, gruppeforløb, familiesamtaler, mentorindsats m.v. Det vil sige omkostninger knyttet til fx visitation, gennemførelse af samtaler og opfølgning på indsatsen.

Table 1: Implementerings- og driftsomkostninger til indsats (ikke forberedelse og uddannelse)

Aktør	Antal timer pr. gruppe	Omkostninger pr. gruppe
Kommune	30	8.610
NGO, medarbejdere	2	574
NGO, frivillige	30	0

Note: Alle omkostninger er afrundet til nærmeste 100 kr. Omkostninger til implementering og drift af indsatsen er beregnet ud fra antallet af arbejdstimer og gennemsnitlige lønsatser for hhv. ledere og medarbejdere i kommunerne. Der er anvendes en gennemsnitsløn pr. præsteret time i den kommunale sektor i 2014, svarende til 287 kr. pr. time for medarbejdere (jobgruppe 235: Andet undervisnings- og pædagogisk arbejde) og 354 kr. pr time for ledere (jobgruppe 134: Ledelse af hovedaktiviteten inden for servicefag)

Som det fremgår af tabellen viser omkostningsvurderingen af indsatsen, at de afgrænsede omkostninger til drift af selve indsatsen beløber sig til **8.610 kr. pr. gruppe for kommunen**. Tabellen viser også, at omkostninger til drift af den borgernære del af indsatsen for NGO'en i form af lønnede medarbejdere beløber sig til **574 kr. pr. gruppe**. Herudover bruger frivillige gennemsnitligt 30 timer pr. gruppe.

ØNSKER DU AT VIDE MERE?

Kontakt:

Sundhedsplejen Nord
Aarhus Kommune